

Nummer 3

Juni 2004

Årgång 11

SEK Aktuell

Nyheter från standardiseringen inom elområdet

Innehåll

CENELEC General Assembly	2
Vägda röster inom CENELEC	3
IEC TC 80	4
Förhandsvisning av standarder	4
CENELEC TC 79	5
Farliga ämnen	5
CENELEC Forum	6
IEC General Meeting 2004	7
Ändrad benämning på SEK TK 64	7
Medlemskap i IEC TC/SC	7
Ökat ansvar för IECs nationalkommittéer	7
IEC TC 61	8
Färghantering	8
CENELEC TC 86A	9
IEC SC 59G+SC 59E=SC 59L	9
Riskhantering krävs för alla produkter och tjänster	10
Högspännings-installationer	11
Väglledning vid användning av lågspänningskablar	12
Förestående internationella möten i Sverige	12

CENELEC General Assembly 2004

CENELECs årsmöte 2004, det 44:e CENELEC General Assembly, ägde rum den 2-3 juni i Berlin med den tyska nationalkommittén, DKE, som värd. Mötet var uppdelat i två sessioner, en öppen del för informationsutbyte med i huvudsak policyfrågor och en formell del för sedvanliga föreningsfrågor.

Fr vänster: Åke Danemar, Hans Erik Rundqvist och Christer Arvius.

GENERAL ASSEMBLY föregicks även av ett samråd och informationsutbyte i aktuella frågor med delegationsledningarna för CENELECs nationalkommittéer, ett sk möte med Head of Delegation.

Samtliga 28 nationalkommittéer samt 6 av 7 affilierade medlemmar var närvarande. Dessutom var

IEC, Europeiska kommissionen, CEN, ETSI och den nordamerikanska samarbetsorganisationen, CANENA, representerade tillsammans med ett flertal europeiska samarbetspartner.

Den öppna delen av General Assembly avhandlade frågor och erfarenheter från den senaste utvidgningen av EU. Synpunkter presenterades både från de nytilkomna medlemmarna och Europeiska kommissionen samt från några med längre erfarenhet från samarbetet inom CENELEC. Även om alla presenterade en positiv framtidsbild och förutsåg en progressiv utveckling av EU har inte integrationsprocessen varit smärtfri. I en presentation av en polsk parlamentariker påstods det att många polacker har uppfattat EU-inträdet som en flyttning av makten över Polen från Moskva till Bryssel.

Den formella delen av General Assembly leddes på sedvanligt sätt av presidenten Ulrich Spindler och han inledde med att hälsa de polska, estniska, lettiska, cypriotiska och slovenska nationalkommittéerna välkomna. Mötet avhandlade

- val av två vicepresidenter
- bokslut och ansvarsfrihet för 2003
- budget för 2005
- medlemsavgifter
- reviderade stadgar för CENELEC
- informationsutbyte.

Val av två vicepresidenter

Till vicepresidenter för två år från och med kommande årsskifte omvaldes herrar David Start från Storbritannien och Tore Trondvold från Norge.

Någon ersättare till avgående spanska vicepresidenten, C Domingo Pages, utsågs ej. Däremot förväntas ett förslag för beslut per korrespondens senare i höst att utse en fjärde vicepresident och en av de nytilkomna medlemmarna, Estland, omnämndes.

CENELECs styrelse 2005

Med dessa val får CENELECs styrelse (CA) följande sammansättning 2005

President	Ulrich Spindler
Vicepresidenter	Luigi Ricossa, David Start, Tore Trondvold
Skattmästare	Olivier Gourlag
Generaldirektör	Elena Santiago

Bokslut för 2003 och budget för 2005

Resultatet för 2003 tarvade en hel del förklaringar och beskrivningar av åtgärder innan General Assembly kunde gå till beslut. Det visade underskottet på ca 750 kEUR hade sin grund i ökade lokal- och personalkostnader samt slutförandet av fler IT-projekt bl a en ny projektdatabas och en ny hemsida.

För att undvika upprepning kommande år hade flera kontrakt förhandlats om, bl a hyreskontrakt och kontraktet med telekomföretaget. Detta tillsammans med en strikt kontroll över ekonomin förväntas hålla kostnaderna inom budgeterade ramar för 2004.

Därmed godkände General Assembly resultatet för 2003 och accepterade en budget för 2005 på ungefär samma nivå som för 2004, dvs 3,7 MEUR. Av de förväntade intäkterna i 2005 års budget utgör medlemsavgifterna knappt 2,6 MEUR. SEKs andel av medlemsavgiften, enligt den modell som antogs under 2003, blir ca 70 kEUR för 2005.

Former för samarbete med andra organisationer

Antalet organisationer som söker samarbete med CENELEC i olika former ökar. Därför hade ett nytt koncept för samarbete utarbetats och även godkänts genom beslut per korrespondens. General Assembly konstaterade dock i samband med att det nya konceptet skulle introduceras att vissa ändringar bör göras. Därför beslöt General Assembly att skjuta på introduktionen för att eventuellt ytterligare bearbeta konceptet.

Ändrade stadgar

Den lagstiftning som reglerar internationella organisationers verksamhet i Belgien ändrades för något år sedan. Detta innebär att stadgarna för CENELEC måste ändras och vara godkända före kommande årsskifte. Ändringarna innebär i huvudsak att CENELECs styrelse, CA, ges en starkare roll och därmed även ett utökat ansvar.

Ett franskt förslag att på särskild begäran fatta beslut med vägda röster av General Assembly bordlades. Detta förslag hade presenterats i ett sent läge och flera önskade mer tid för att kunna ta ställning till förslaget.

Efter det att alternativet med viktade röster exkluderats godkändes förslaget.

Rapporter

På sedvanligt sätt fanns utrymme för rapporter och informationsutbyte med samarbetspartner.

Europeiska kommissionen rapporterade att man håller på att slutföra revisionen av sin standardiseringspolicy som bl a omfattar standardiseringens roll i den europeiska lagstiftningen. Dessutom rapporterades att nya former för finansiellt stöd till standardiseringen gäller sedan årsskiftet.

Revisionen av lågspänningsdirektivet framskrider och Kommissionen kommer inom kort att låta genomföra en studie av tillämpbarheten av förslaget.

Övrigt

Vid General Assembly lämnas även rapporter från arbetet i Technical Board, BT, och CENELEC Conformity Assessment Forum, CCAF. Här refereras inte dessa rapporter då undertecknad rapporte-

rar i särskild ordning från möten med BT respektive CCAF. Dessa rapporter finns tillgängliga på SEKs hemsida, www.sekom.se.

Nästa möte

Nästa års General Assembly planeras äga rum i början av juni och vara synkroniserat med CENs årsmöte. Upplägget förutses vara:

- första dagen - en heldag för CENELEC internt
- andra dagen - gemensamt öppet möte CENELEC och CEN
- tredje dagen - CEN internt stadgeenligt möte.

Hans Erik Rundqvist

Vägda röster inom CENELEC

Efter den senaste utvidgningen av CENELEC tillämpas nedanstående röstetal vid röstning på förslag till standard (prEN, prHD m fl).

Land	Röster	Land	Röster
Frankrike	29	Schweiz	10
Tyskland	29	Danmark	7
Italien	29	Finland	7
Storbritannien	29	Irland	7
Polen	27	Litauen	7
Spanien	27	Norge	7
Nederländerna	13	Slovakien	7
Belgien	12	Cypern	4
Tjeckien	12	Estland	4
Grekland	12	Lettland	4
Ungern	12	Luxemburg	4
Portugal	12	Slovenien	4
Österrike	10	Island	3
Sverige	10	Malta	3

IEC TC 80

Mötet med TC 80 Maritime navigation and radiocommunication equipment and systems hölls den 6 till 7 oktober 2003 i Southampton, Storbritannien och från SEK deltog Benny Petterson, Stefan Steier och Håkan Lindley.

MARITIME AND COASTGUARD Agency, MCA var värd för mötet. På sätt och vis kan man säga att Southampton är hemmahamn för fartyg där marin navigation och radiokommunikation har haft en avgörande betydelse för sjöfarens säkerhet.

Mötet inleddes med att mötesordföranden Andrew Norris, Storbritannien berättade att mötet var det 22:a i ordningen. Det första mötet hölls i Stockholm 1980. Nästa möte kommer att hållas i Washington i januari 2005. Försök gjordes till att 25-årsjubileet skulle firas i Stockholm.

Det var många frågor på dagordningen och några av de viktigaste punkterna är hur vi skall komma till rätta med radar och dess utombands- och spuriussignaler från den pulsade magnetronen. Här pågår ett intensivt arbete i ITU – SG 8, SG 1, TG 1/5. IMO, International Maritime Organisation, hoppas på att marin radar skall undantas från kraven.

Förhoppningen är att det skall vara löst till 2007. TC 80/WG1 arbetar för fullt med dessa frågor. Likaså utarbetas guidelines till IMO och en display-standard till IMO NAV 50.

Alla arbetsgrupper rapporterade om sina pågående projekt. Det kan nämnas att IEC 62252 småbåtsradar är på väg ut enligt WG 2.

WG 4A och WG 6 har gränssnittsproblem som måste övervinnas. WG 7 publicerar troligtvis ECDIS under 2007-2008, IEC 62288 Maritime navigation and radiocommunication equipment and systems - Displays for the presentation of navigation

related information - General requirements, methods of test and required test results.

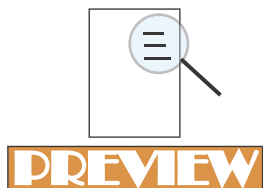
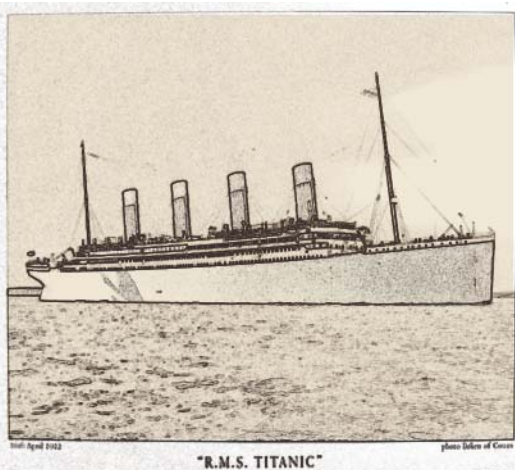
WG 8 håller på att revidera standarden för GMDSS utrustningen och samarbetet med ETSI fortsätter. WG 8A arbetar vidare med AIS Class B-standard men har stora svårigheter att finna en billigare lösning för fritidsbåtar m fl. WG 13 fortsätter att väga ihop alla lösningar till en gemensam display och symbolik.

En del nya arbetsuppgifter finns som exempelvis AIS och Aids to Navigation (AtoN), AIS basstationer, INMARSAT-E epirb, Integrerad NAVTEX display, ECS, och naturligtvis radarproblemen.

Nu åter till varför Southampton är intressant ur marin synpunkt. Här hade ett rederi WHITE STAR sitt säte med sina fartyg RMS TITANIC och RMS QUEEN ELISABETH.

Som alla vet användes den nya telegrafinödssignalen ...---... (SOS) för första gången av den osänkbara RMS TITANIC på sin jungfruresa i april 1912. Med ombord fanns också fartygets konstruktör Mr Astor. Han räknade snart ut att fartyget skulle sjunka av skadorna från isbergskollisionen där 866 personer räddades och 1250 omkom. Det har blivit en startsignal för det säkerhetsarbete som omvälvligt både ITUs RadioReglemente (RR) och IMOs Safe Of Life At Sea (SOLAS). Dessa konventioner ligger till grund för vårt arbete inom TC 80 med att förbättra säkerheten. Naturligtvis besökte en del delegater publiken The GRAPE och fick lite TITANIC historia till livs, bland annat att RMS TITANIC just nu befinner sig 2062 NM i bäring 277 grader från entrédörren.

*Håkan Lindley
Ordförande SEK TK 80*

Förhandsvisning av IEC-standarder

Det finns nu en möjlighet att se innehållsförteckning och omfattning för alla IEC-standarder utan att köpa standarden. Via IECs hemsida (www.iec.ch) går man in under WEBSTORE och anger standardens nummer utan inledande bokstäver och trycker OK. Man får då upp en resultatsida från vilken man kan ladda ner en pdf-fil med innehållsförteckning, omfattning och normativa hänvisningar.

CENELEC TC 79

CENELEC TC 79 Alarm systems möttes i Madrid 3–4 maj 2004. Standardiseringen inom TC 79 bedrivs i nio arbetsgrupper och samarbete sker med CEN TC 72 avseende larmöverföring för brandlarm och visst samarbete sker också med EUROLARM, branschförening för tillverkare av larmutrustning samt ETSI för frekvenstilldelning avseende radiosystem.

ARBETSSOMRÅDEN OCH ANTAL standarder på programmet för de aktiva arbetsgrupperna:

- WG 1 generella krav på inbrottslarm, en ny standard.
- WG 2 krav på detektorer avseende inbrottslarm, sex nya standarder.
- WG 3 krav på centralapparater avseende inbrottslarm, en standard.
- WG 4 krav avseende trygghetslarm, en standard.
- WG 5 krav på larmöverföringssystem, tre nya standarder (på svenskt initiativ och en fjärde är på gång).
- WG 6 krav på larmdon, en standard.
- WG 7 krav på CCTV-system, fyra standarder.
- WG 11 krav på trådlösa inbrottslarmsystem, en standard.
- WG 15 krav på entrésystem (bild/ljud), en standard.

WG 5 har fått ny convenor, Oliver Lanen från Frankrike som presenterade sitt förslag om ny struktur för standarder inom larmöverföring. Lanen konsulterar arbetsgruppen per e-mail och sänder därefter ett färdigt förslag till sekretariatet för beslut. De tre svenska förslagen till nya arbeten behandlas samtidigt. Det har inte tagits några beslut om revision av existerande standarder eller om nya

arbeten. Ordförande, Carlo Loi, är bekymrad över den obefintliga aktiviteten men förhoppningsvis blir det förändring med ny convenor eftersom det är viktigt att arbetet i WG 5 tar fart.

Svenska nationalkommittén har lämnat förslag till nytt arbete avseende applikationsprotokoll för larmöverföring baserat på XML.

Efter diskussion beslutades att förslaget sänds ut till nationalkommittéerna med förfrågan om förslaget skall antas och om resurser kan allokeras för arbetet.

WG 11-dokumentet för trådlösa system som är efterfrågat på den svenska marknaden är klart för omröstning.

Euralarm och Coess tar fram ett samlat dokument för brand- och inbrottslarm baserat på existerande standarder samt ett förslag till standarder för larmcentraler. Arbetet beräknas bli klart under 2004.

*Börje Enblom
Ordförande SEK TK 79*

Carlo Loi och Sharon Cumberbatch, ordförande resp sekreterare TC 79.

Farliga ämnen

ELEKTRISKA APPARATER INNEHÅLLER en mängd olika ämnen som blir föremål för begränsningar eller helt måste elimineras. Inom Europa gäller bl a RoHS-direktivet men även andra krav inom lagstiftning runt om i världen påverkar tillverkare av elektroteknisk utrustning.

IEC har inom sin rådgivande kommitté för miljöpåverkan, ACEA, startat en arbetsgrupp med målet att föreslå internationella provningsstandar-

der som kan användas för att verifiera överensstämmelse med dess legala krav. Som ett exempel kan nämnas provningsmetoder för att visa blyfrihet. Det första steget är att utse experter till ett första möte som planeras ske i Tyskland inom kort. Vid detta första möte skall man komma överens om standardens omfattning och tidplan för framtagningen.

Intresse att delta som svensk expert kan anmälas till SEK.

Svante Skeppstedt

CENELEC Forum

Ett fyrtiotal personer från CENELECs nationalkommittéer samt EU-kommissionen och EFTA-sekretariatet deltog i CENELEC Forum den 31 mars. På dagordningen fanns ett flertal punkter, bland annat eSAP, COPRAS och EUs finansiella regelverk.

eSAP - eEurope Action Plan

ESO (De europeiska standardiseringsorganisationerna CEN, CENELEC och ETSI) har möjlighet att från EU-kommissionen erhålla medel för att stödja standardiseringsprojekt i anslutning till utvecklingsprojekt. Pierre Heinrichs från CENELEC informerade om proceduren för att ansöka om och erhålla medel. Projektet måste avse standardiseringsåtgärder och uppfylla vissa kriterier. Det skall ha en tydlig referens till uttryckliga mål ur eEurope 2005 åtgärdsplan eller annan åtgärdsplan som kommissionen stöder samt ha en påverkan på specifika områden i eEurope 2005 åtgärdsplan. (Policy relevance and expected impact). Ansökan skall innehålla förslag till projekt, projektbeskrivning, beräknade kostnader, tidtabell, övrig extern finansiering m m.

Alla förslag till standardiseringsprojekt genomgår en urvalsprocess i flera steg där bland annat medlemsstaterna tillfrågas. Projektet poängsätts från 0 till 50 poäng i förhållande till hur väl det överensstämmer med de två kriterierna där bland annat starkt stöd av intressenter värderas högt. Projektet indelas i tre klasser i förhållande till hur hög, medel eller låg relevans det har till kriterierna. Hög relevans kan ge 40 till 50 poäng, medel kan ge 25 till 39 poäng och låg relevans kan ge 0 till 24 poäng. För att godkännas måste projektet erhålla minst 60 poäng totalt av maximalt 100 och få minst bedömningen medel i båda kategorierna. När projektet har godkänts skrivs avtal om projektets arbetsgång.

Senast den 15 juni 2004 måste förslag på standardiseringsprojekt från de europeiska standardiseringsorganisationerna ha inkommit till EU-kommissionen.

COPRAS - Cooperation Platform for Research and Standards

Paco Cabeza-Lopez informerade om COPRAS som är ett nytt samarbetsprogram för standardisering och forskning vars medlemmar är de europeiska standardiseringsorganisationerna CEN, CENELEC och ETSI tillsammans med de internationella branschorganisationerna The Open group och W3C - World Wide Web Consortium.

COPRAS bildades i februari 2004 och är ett treårsprojekt som i en allt rörligare värld skall förbättra samarbetet mellan forskning och standardisering. Avsikten är att få en bättre kommunikation mellan standardisering och forskning för att undvika avvikelser mellan forskningsresultat och standar-

der samt att öka informationen om och tillvarata aspekter från standardiseringsprocessen. Man menade också att om forskningsresultat kunde tillföras standardiseringen på ett tidigt stadium skulle det påverka och snabba upp industrins acceptans av forskningsresultat. COPRAS skall stödja FP6-programmet som täcker 23 olika teknikområden inom IST, EUs Information Society Technologies. ISTs syfte är att tillförsäkra Europa en ledande roll inom generella och tillämpade teknologier inom kunskapsekonomin genom att utmana den spretiga flora av branschstandardiseringskonsortier, som för närvarande uppskattas till mer än 400 stycken inom detta område. COPRAS skall på flera sätt stärka samarbetet och agera som en länk mellan utveckling/forskning och standardisering.

Ett flertal projekt hade redan identifierats, de flesta inom Smart House-området. I mitten av 2005 förväntades de första resultaten av projekten föreligga.

The New EC Financial Regulations

I mars 2003 signerades en överenskommelse mellan de tre europeiska standardiseringsorganisationerna och EU och EFTA om nya finansiella regler. Regelverket grundas på tidigare överenskommelser som gjordes redan så tidigt som 1984. Gunter De Clercq informerade om innebörden i de nya reglerna som berör finansiering av standardiseringsprojekt och översättningar.

Innan ett projekt påbörjas måste det finnas en legal bas såsom regler eller direktiv, finansiella beslut och val av eventuell underleverantör/konsult. Förslag till standardiseringsprojekt skall vara noggrant budgeterat, uppdelat i direkta kostnader, indirekta kostnader och extern medverkan. Beräkning av kostnad per mandat skall göras på likartat sätt för samtliga nationalkommittéer.

När projektet godkänts skrivs kontrakt om hur arbetet skall fortgå och finansieringen. Ersättning från EU/EFTA betalas med olika procentsatser för olika typer av projekt, exempelvis betalas för översättningar max 50 % av kostnaden per sida om minst 25 rader medan laboratoriearbete kan ersättas med upp till 100 % av kostnaden. Om externa konsulttjänster måste användas finns möjlighet att få full kompensation för kostnaden. Ersättning för godkänt standardiseringsprojekt utbetalas i tre steg, 25 % vid godkännande, 50 % vid presentation av resultatet och resterande vid publiceringen.

Berit Bäckman

IEC General Meeting 2004

68e IEC General Meeting äger rum den 17–22 oktober 2004 i Seoul, Sydkorea.

IECS STYRANDE ORGAN håller möten enligt följande:

- Standardization Management Board, SMB, 18 oktober
- Conformity Assessment Board, CAB, 19 oktober
- Council Board, CB, 20 oktober
- Council, C, 22 oktober.

Ett forum för sekreterare i IECs tekniska kommittéer äger rum den 19 oktober samt två andra den 21 oktober för ordförande resp sekreterare i IECs nationalkommittéer. Dessutom planeras en workshop om EMC.

Programmet har tillsänts ordförande, sekreterare och kontaktpersoner i berörda svenska tekniska kommittéer och översänds på begäran till övriga som är intresserade att delta i mötet.

Följande kommittéer kommer att mötas:

- TC 1 Terminology
- SC 17A High-voltage switchgear and control-gear
- SC 17B Low-voltage switchgear and control-gear
- SC 17C High-voltage switchgear and control-gear assemblies
- TC 23 Electrical accessories
- SC 23A Cable management systems
- SC 23B Plugs, socket-outlets and switches

- SC 23C World-wide plug and socket-outlet systems
- SC 23E Circuit-breakers and similar equipment for household use
- SC 23F Connecting devices
- SC 23G Appliance couplers
- SC 23H Industrial plugs and socket-outlets
- SC 23J Switches for appliances
- TC 25 Quantities and units, and their letter symbols
- TC 26 Electric welding
- TC 47 Semiconductor devices
- SC 47A Integrated Circuits
- SC 47D Mechanical standardization of semiconductor devices
- SC 47E Discrete semiconductor devices
- SC 61E Safety of electrical commercial catering equipment
- TC 81 Lightning protection
- TC 100 Audio, video and multimedia systems and equipment
- TC 108 Safety of electronic equipment within the field of audio/video, information technology and communication technology
- TC 110 Flat panel display devices

Christina Weding

Ändrad benämning på SEK TK 64

Till följd av en anpassning av benämningen på IEC TC 64 till verksamheten har man nyligen antagit benämningen:

Electrical installations and protection against electric shock.

För att anpassa benämningen på den svenska spegelkommittén SEK TK 64 ändras benämningen till:

Elinstallationer för lågspänning samt skydd mot elchock.

Medlemskap i IEC TC/SC

Efter genomgång med berörda SEK TK har SEKs elektrotekniska råd beslutat att SEK ändrar medlemskap i följande IEC TC/SC:

TC 72 Automatic controls for household use

Medlemskapet i TC 72 ändras från P till O. Hittills har SEK TK 61 svarat för medverkan men intresset för TC 72 har idag svalnat.

SC 61D Appliances for air-conditioning for household and similar purposes

Någon egentlig medverkan i SC 61D har inte förekommit de senaste åren. Vissa intressenter finns men man har inte lyckats få de resurser som behövs för att återuppta arbetet. Till följd av detta kan inte SEK leva upp till åtagande som P-medlem.

Ökat ansvar för IECs nationalkommittéer

Med den nya databasen, IEC Experts management, lämnar IEC Central Office helt över ansvaret till nationalkommittéerna att registrera/avregistrera experter till WG/PT/MT. Detta innebär att endast SEK har möjlighet att uppdatera medlemsregistret vid ändringar av adresser, e-post etc.

IEC TC 61

IEC TC 61 Safety of household and similar electrical appliances, möttes i Kuala Lumpur i maj 2004.

MÖTET HÖLLS VID FOTEN av de mäktiga Petronas Twin Towers och var också det första IEC-mötet som höllits i Malaysia. Ett stort antal deltagare hade samlats och framförallt visas ett ökat intresse från de asiatiska länderna. Totalt under veckan deltog ca 85 personer från 25 länder.

Av särskilt intresse kan noteras att mötet behandlade kommentarer på ett förslag till en helt ny standard för s k "Under carpet heaters". Dessa är vanligt förekommande i andra delar av världen och består av en flyttbar, flexibel golvvärmeenhet som är avsedd att läggas under en matta, alternativt kan värmaren i sig även utgöra mattan. Speciellt de nordiska länderna som är vana

med permanent installerad golvvärme, ställde sig frågande till denna produkt, särskilt när det gäller den mekaniska hållfastheten. Förslaget kommer efter omarbetning att cirkuleras på nytt.

Ett förslag beträffande skärpta krav på spisars stabilitet diskuterades och kommer så småningom att sändas ut för röstning.

När det gäller bastuaggregat diskuterades ett förslag till modifiering av gällande standard med anledning av ett par hotellbränder i Europa. Förslaget innebär att bastuaggregat för sådan användning skall klara av en övertäckning med t ex en handduk. Förslaget kommer dock att omarbetas innan det på nytt sänds ut.

Innan mötet avslutades hälsades välkommen till nästa möte i IEC TC 61 som kommer att hållas i Sidney i oktober 2004.

Leif Mattsson
Sekreterare SEK TK 61

Färghantering

Färgernas nyanser bevaras, från kamera till skärm utan förvanskning. Med hjälp av standardiserad mätning och beskrivning skall detta äntligen bli verklighet.

WYSIWYG, WHAT YOU SEE IS WHAT YOU GET, var ett slagord i textbehandlingssystemens ungdom. Tyvärr gällde det inte färgåtergivning. En färgbild på papper har t ex kunnat se sig helt annorlunda, än samma bild beskådad på en bildskärm. En anledning är att färgerna på skärmen byggs upp av ljus medan utskriften består av färgfläckar. Bildskärmar och andra apparater med lysande bilder arbetar med rött, grönt och blått - RGB - medan de som kräver belysning blandar nyanserna cyan, magenta (efter slaget vid Magenta 1859), gult och svart - CMYK - och de båda blandningsmetoderna är helt olika. Dessutom är en del apparater analoga, medan andra är digitala, upplösningen är olika, osv.

Det finns sedan länge standarder för färger och färgbeskrivningar, men de behandlar bara den färg man har och inte den man till slut får, sedan färgen registrerats av en kamera och förts vidare i en kedja av elektroniska apparater av olika fabrikat. Ett omfattande samarbete mellan IEC TC 100, den internationella belysningsorganisationen CIE i Paris och

ett industrikonsortium med bl a Adobe, Agfa och Microsoft har resulterat i en standard som skall lösa dessa problem och säkerställa en riktig hantering av färger i elektroniska system, från registrering via lagring och överföring till visning.

Standarden, IEC 61966, utgår från en existerande bild och behandlar överföring och återgivning av dess färger. Standarden definierar färgdata i två olika färgrymder och lägger fast lämpliga mätmetoder för att bestämma de överförda färgerna och bedöma kvalitén på färghanteringen i överföringskedjan. Flera delar av standarden behandlar sedan hur dessa standardiserade metoder anpassas för olika typer av apparater, t ex digitalkameror eller katodstrålerör.

IEC 61966 är alltså inte någon standard för färgmanipulation eller för att bestämma idealinställningar, utan är avsedd att ge industrin ett hjälpmedel att säkerställa en bild som upptagits i en apparat kan visas i trogna färger på andra apparater, oberoende av vilken teknik som utnyttjas. WYSIWYG.

Thomas Borglin

CENELEC TC 86A

Till TC 86As, Optical fibres and optical fibre cables, möte den 20-21 april 2004 på CENELECs kontor i Bryssel kom de elva deltagarna från nationalkommittéerna i Frankrike, Tyskland, Finland, Italien, Portugal och Sverige.

FÖR OSS SOM KÄNNER Michel de Vecchis sedan många år är det intressant att notera att han nu går i pension. TC 86A får därmed en ny ordförande, Alain Bertaina från Alcatel i Frankrike. Alain har god erfarenhet från arbetet i TC 86A.

Vid föregående möte diskuterades förslag på en ny fibertyp för både singel- och multimodapplikationer, kablar för installation i avloppsrör, kontakterade kablar, samt ett arbetsdokument avseende en guide "Bredband, 25 Mbit/s och mer för alla". Av dessa har inget hänt avseende den nya fibertypen, däremot diskuterades de andra frågorna.

Pierre Heinrichs, manager för ICT inom CENELEC gav information kring vissa administrativa regler.

Ett av de svåraste områdena är samordning med andra organisationer. CENELEC kan starta ett nytt arbete som inte redan har påbörjats inom IEC. Detta berör arbetena kring kablar för avloppsrör och vattenledningar. Här har CENELEC TC 86A kommit längre än inom IEC. Hur dokumenten skall utvecklas vidare kommer upp på nästa IEC arbetsgruppsmöte WG 3 i Chester i maj. ICEA (Insulated

Cable Engineers Ass), USA vill gärna sätta amerikansk prägel på eventuell internationell standard inom detta område. Även brandkrav på kabel är en fråga som berör flera olika grupper.

Installationsfrågor hanteras av TC 215, som också har en ad hoc-grupp med ETSI. Dialog mellan TC 86A och TC 215 finns för att undvika dubbelarbete eller onödigt sådant. Det finns ingen anledning för ETSI att starta arbete inom standardkablar. Inom TC 86A finns två undergrupper för installationsfrågor: utomhus (Ginnochio) och inomhus (Perrot).

Dokumentet om 25 Mbit/s till alla kommer att bearbetas vidare och vid nästa möte kommer SEK Handbok 434, som handlar om fiberoptisk anslutning till slutanvändare, att presenteras. Diskussion om mål och innehåll genomfördes. I Sverige har vi 1 Gbit/s som mål, men mötet manade till viss försiktighet. Arbetet inom nya europeiska rådet för FTTH (Fiber to the Home) kommer att följas.

Nästa möte blir 13-14 oktober 2004 i Frankfurt.

*Bertil Arvidsson
Ledamot SEK TK 86*

IEC SC 59G + SC 59E = SC 59L *=SANT!*

Inför mötet i Gaithersburg i oktober 2003 föreslogs flera lösningar till sammanslagningar av de olika underkommittéerna inom TC 59 Performance of household electrical appliances.

En förutsättning är dock att delegaterna i kommittén ska ha kunskap och kunna klara de olika produkterna i samma kommitté, annars blir arbetet inte speciellt effektivt. För just SC 59G Small kitchen appliances och 59E Ironing and pressing appliances röstades ja till en sammanslagning av kommittéerna och detta godkändes vid mötet.

SEK har varit passiv medlem i SC 59E och aktiv i SC 59G och kommer att vara P-medlem i den nya kommittén SC 59L Small household appliances. Sammanslagningen innebär att vi fortsättningsvis även kommer att få behandla strykjärnsfrågor på våra möten.

Bild: Siemens

*Gunilla Rosén
Sekreterare SEK TK 59*

Riskhantering krävs för alla produkter och tjänster

Hantering av personsäkerhetsrisker har fått allt större betydelse vid utveckling, marknadsföring, användning och underhåll av nya produkter. Hanteringen gäller risker för personskada vid normal användning såväl som förutsebar icke avsedd användning av produkten.

NYA DIREKTIV, LAGAR och standarder har tagits fram för att säkerställa att denna riskhantering verkligen skyddar användarna. Tillsynsmyndigheternas befogenheter stärks och allt större krav ställs på olycksrapportering och på avhjälpande och förebyggande åtgärder med anledning av olyckor och tillbud.

Nu mer än någonsin gäller det därför för tillverkare och distributörer att känna till och följa förordningar och standard som gäller de egna produkterna i alla de applikationer de kan komma att användas.

Standardisering av metoderna vid denna riskhantering har stor betydelse för att kunna länka in den i projektarbetet under produktutveckling på ett kostnads- och tidseffektivt sätt. En standardiserad metod har dessutom fördelen av att vara känd hos tillsynsmyndigheter såväl som hos tillverkare, distributörer och kunder.

Standardisering av grundläggande metoder vid riskanalys, som är en mycket viktig del av riskhanteringen, har pågått sedan länge inom IEC-kommittén TC 56 Dependability, på svenska Tillförlitlighet. Följande är exempel på sådana metoder:

- Riskanalys av tekniska system (IEC 60300-3-9 Risk analysis of technological systems)
- Feleffektanalys (IEC 60812 Failure mode and effects analysis, FMEA)
- Felträdsanalys (IEC 61025 Fault tree analysis, FTA)
- Konstruktionsgenomgång (IEC 61160 Design Reviews)
- Driftriskanalys (IEC 61882 Hazard and operability studies, HAZOP)
- Tillförlitlighetsprovning (IEC 60300-3-5 Reliability testing)

Dessa grundläggande metoder kan användas var för sig eller i kombination, eller ingå i mer övergripande metoder, t ex:

- Maskinsäkerhet – Principer för riskbedömning (EN 1050:1996)
- Medicintekniska produkter – Tillämpning av ett system för riskhantering för medicintekniska produkter (ISO 14971:2000)

Dessa standarder har information om grundläggande metoder från TC 56 i bilagor.

Många företag använder standarden för den önskade metoden som den är, medan andra översätter och förkortar den till en intern företagsstandard så att den bara innehåller de delar som är tillämpliga för de egna produkterna. Den blir då mindre ordrik och lättare att tillämpa för den egna personalen. Utvecklingsarbete sker ju i allmänhet under tidspress.

Riskanalys bör göras så tidigt som möjligt vid produktutveckling och då en färdig produkt ska börja användas på nytt sätt, t ex i en ny process. Det gäller att gardera sig mot alla tänkbara risker, både de kända och de som ännu inte resulterat i tillbud eller olycka. Därför bör man också använda mer än en metod så att man har möjlighet att upptäcka risker från olika synvinklar.

Här ska nu presenteras två skäl till att se över sina interna metoder för riskhantering i den mån de egna produkterna berörs, nämligen den nya svenska lagen om produktsäkerhet för konsumentvaror och konsumenttjänster, och den nya internationella standarden för riskhantering av medicintekniska produkter.

Den nya lagen om produktsäkerhet

Nuvarande produktsäkerhetslag av 1988 ersätts med en ny som genomför europadirektivet 2001/95/EG (PS-direktivet). Den nya lagen omfattar konsumentvaror och konsumenttjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet samt konsumentvaror som tillhandahålls i offentlig verksamhet. Den har en vidare omfattning än direktivet, som bara omfattar varor. Liksom direktivet är den emellertid begränsad till risker för personskada och gäller inte i de fall riskerna endast avser egendomsskador.

Lagen kompletterar speciallagstiftningen på produktsäkerhetsområdet beträffande maskiner, elutrustning och medicinteknisk utrustning m m, som kan komma att användas av kunder som inte är professionella inom respektive område.

Lagen innebär att näringsidkare bara får tillhandahålla säkra varor och tjänster. Om de inte är säkra betraktas de som farliga. En vara eller tjänst ska anses säker om den uppfyller hälso- och säkerhetskrav som följer av svensk lagstiftning om produkt-

säkerhet. Vidare ska en vara anses vara säker i den utsträckning den uppfyller vissa Europastandarder. Inte mindre än 11 standarder förväntas att godkännas som harmoniserade under PS-direktivet.

I lagen ställs krav på effektiv tillsyn och tillsynsmyndigheternas befogenheter stärks. Bl a kommer olycksfallsrapporteringen att förbättras.

Som en följd av den nya lagen kommer ett stort antal lagar att ändras, bl a beträffande marknadsdomstol, arbetsmiljö, sekretess, konsumenttjänster, strålskydd, brandfarliga och explosiva varor, konsumentköp, läkemedel, personlig skyddsutrustning, leksaker, livsmedelsimitationer, medicintekniska produkter, säkerhets- och miljökrav på fritidsbåtar, buller och avgaser från mobila maskiner, fordon, fartygsäkerhet.

Detta att bara tillhandahålla säkra varor och tjänster innebär att tillverkare blir skyldiga att genom aktiva åtgärder bedriva ett fortlöpande säkerhetsarbete under produktens hela livslängd. Distributörerna ska i sin tur medverka till att tillverkarna fullgör sina skyldigheter.

Den nya standarden om riskhantering av medicintekniska produkter

Denna standard, ISO 14971, är den första standard för medicintekniska produkter som accepterats globalt. Den gäller således både inom EU och i de länder som följer FDA (Food and Drug administration, USA).

Här används samma systematik som i TC 56 standard för Riskanalys av tekniska system med tillägg av "Information efter produktion", som innehåller erfarenhetsrapportering.

Man börjar med att definiera analysobjektet och dess användning, inklusive applikation, drift- och miljöförhållanden, försörjning med t ex energi, förbrukningsmaterial och kylmedel definierade med avseende på in- och utgående medier och in-

formation m m, samt styrfunktioner, handhavande etc. Särskilt för produkter under utveckling är det viktigt att definiera dessa uppgifter i relation till utvecklingsfas, version och ändringsläge så att man i efterhand vet vilka förhållanden som analysen täcker.

Därefter identifierar man vilka riskkällor eller faror som kan vara aktuella för analysobjektet och genomför själva riskanalysen enligt den eller de metoder som är lämpliga. Tillämpning av mer än en metod ger större säkerhet i bedömningen av säkerhetsnivån hos produkten.

En generell metodbeskrivning blir nödvändigtvis mycket allmän vid beskrivning av tänkbara riskkällor eller faror. Därför innehåller denna standard listor på risker som är specifika för medicinteknisk utrustning och dennas användning. Sådana listor ska naturligtvis användas för att bidra till att man i analysen verkligen tar hänsyn till alla tänkbara riskkällor.

Man genomför sedan en riskvärdering för varje riskkälla och avgör behov av åtgärder för att reducera risken till acceptabel nivå. Den totala kvarvarande risken värderas innan man sedan kan besluta om en övergripande riskacceptans. Detta beslut är naturligtvis avgörande för om arbetet med produkten ska fullföljas.

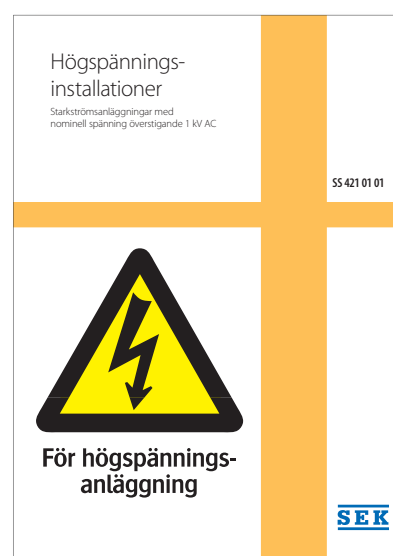
Till slut ska man se till att produkten omfattas av rutinerna för reklamationshantering och återföring inom företaget av erfarenheterna från produktens användning. Dessutom ska lagstadgad rapportering av eventuella tillbud och olyckor ske till tillsynsmyndigheter och en bedömning göras om behov av ytterligare riskreducerande åtgärder på produkten och dess användning. Denna verksamhet ska fortsätta under hela produktens livslängd.

*Olle Björklund
Ledamot SEK TK 56*

Högsäpänningsinstallationer

DEN SVENSKA STANDARDEN SS 421 01 01 har kommit ut i ny utgåva. Huvudanledning till den nya utgåvan är att "Elsäkerhetsverkets föreskrifter om hur starkströmsanläggningar skall vara utförda samt allmänna råd om tillämpningen av dessa föreskrifter" ELSÄK-FS 2004:1 träder ikraft 1 juli i år. Dessa "nya" starkströmsföreskrifter (jämfört med den gamla ELSÄK-FS 1999:5) innehåller inte längre avdelning A, Lågsäpänningsinstallationer, eller avdelning B Högsäpänningsinstallationer. Innehållet i dessa avdelningar finns nu istället i svensk standard.

Avdelning A motsvaras av redan utgivna Elinstallationsreglerna, SS 436 40 00, och avdelning B av denna nyutgivna SS 421 01 01. Standarden bygger på harmoniseringsdokumentet HD 637 med svenska nationella avvikelser inlagda i texten. Skillnaden mellan denna utgåva och den föregående är innehållsmässigt ganska liten. I den nya standarden har en del redaktionella felaktigheter rättats till och referenser uppdaterats. Den finns nu också tillgänglig som en mer stryktålig trycksak.

Vägledning vid användning av lågspänningskablar

En mycket efterfrågad vägledning för val av kablar vid anslutning av elektriska lågspänningsapparater har kommit ut som SEK Handbok 435.

HANDBOKEN ÄR EN SVENSK översättning av CENELECs HD 516. Den vänder sig till installatörer och apparattillverkare men även andra som har behov av att välja en kabel som är lämplig för den användning som avses. Handboken beskriver dels översiktligt vad som är viktigt att tänka på när man väljer kabeltyp men ger också en mängd rekommendationer för specifika tillämpningar. I handboken finns sammanställningar över vad de olika kabeltyperna är konstruerade för, såsom t ex drift- och omgivningstemperaturer men även andra förhållanden som kan påverka kablarnas livslängd. Handboken innehåller också belastningstabeller (strömvärden) för anslutningskablar och svetskablar.

mendationer för specifika tillämpningar. I handboken finns sammanställningar över vad de olika kabeltyperna är konstruerade för, såsom t ex drift- och omgivningstemperaturer men även andra förhållanden som kan påverka kablarnas livslängd. Handboken innehåller också belastningstabeller (strömvärden) för anslutningskablar och svetskablar.

FÖRESTÅENDE INTERNATIONELLA MÖTEN I SVERIGE

Svenska nationalkommittén av IEC och CENELEC, SEK, har åtagit sig värdskapet för följande internationella möten:

14-16 september 2004

IEC SC 23H/MT 7

IEC SC 23H/AHG 1

Industrial plugs and socket-outlets/Maintenance of IEC 60309-2.

/Products that combine a socket-outlet and a switching device, with or without an interlock. These products may also incorporate additional protective devices.

20-21 september 2004

IEC TC 88/WG 3

Wind turbines/Design requirements for offshore wind turbines

4-8 oktober 2004

IEC TC 37

med WGs

Surge arresters

9-13 maj 2005

IEC TC 78

med WGs

Live working

10-11 maj 2005

CENELEC TC 79

Alarm systems

